

УДК 349.2

ДО ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ПРАЦЮ В УКРАЇНІ

Татарінов Р. В.,

*заступник начальника Головного слідчого
управління фінансових розслідувань
Державної фіскальної служби України,
канд. юрид. наук*

Сьогодні весь світ стикається з проблемами у сфері зайнятості та безробіття. Так, у 2017 р. число безробітних у всьому світі збільшилося і перевищило 200 млн осіб. Про це пише FinClub з посиленням на дослідження Міжнародної організації праці (МОП). Основна причина важкого становища на ринку праці – стагнація малого і середнього бізнесу, особливо в країнах, що розвиваються. Міжнародна організація праці наголошує, що за останній рік армію безробітних поповнили 3,4 млн осіб. Традиційно основними роботодавцями, особливо в бідних країнах і країнах із середнім рівнем доходу, є малі підприємства. У бідних африканських країнах на малий бізнес припадає майже половина робочих місць. В арабських державах середній бізнес працевлаштовує 70 % трудящих. Однак в останні роки, згідно з даними МОП, такого роду компанії стикаються із серйозними проблемами і навіть переживають стагнацію. Вони не тільки не створюють нових робочих місць, але і скорочують число своїх співробітників. Це призвело до того, що темпи зростання чисельності людей працездатного віку значно випереджають темпи створення нових робочих місць¹.

Указане відбувається на тлі більш ніж достатньої міжнародної регламентації права на працю. Нагадаємо, що право на працю закріплено у таких міжнародних документах, як Загальна декларація прав людини, Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права, Європейська соціальна хартія (переглянута). Так, відповідно до ст. 23 Загальної декларації прав людини, кожна людина має право на працю, на вільний вибір роботи, на справедливі і сприятливі умови праці та на захист від безробіття. Стаття 6 Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права передбачає, що держави, які беруть участь у цьому Пакті, визнають право на працю, що включає право кожної людини дістати можливість заробляти собі на життя працею, яку вона вільно обирає або

¹ Кількість безробітних у світі перевищила 200 мільйонів [Електронний ресурс]. Режим доступу : https://dt.ua/ECONOMICS/kilkist-bezrobitnih-u-sviti-perevischila-200-milyoniv-256571_.html.

на яку вона вільно погоджується, і зроблять належні кроки до забезпечення цього права. Стаття 1 Європейської соціальної хартії (переглянутої) передбачає наступні норми: «З метою забезпечення ефективного здійснення права на працю Сторони зобов'язуються: 1) визнати однією зі своїх найголовніших цілей і одним зі своїх найголовніших обов'язків досягнення та підтримання якомога високого і стабільного рівня зайнятості, маючи на меті досягнення повної зайнятості; 2) ефективно захищати право працівника заробляти собі на життя професією, яку він вільно обирає; 3) створювати безкоштовні служби працевлаштування для всіх працівників або забезпечувати їхнє функціонування; 4) забезпечувати належну професійну орієнтацію, підготовку та перекваліфікацію або сприяти їм».

В Україні право на працю закріплено, передусім, у Конституції України. Так, відповідно до ст. 43 Основного Закону, кожен має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працюю, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується. Держава створює умови для повного здійснення громадянами права на працю, гарантує рівні можливості у виборі професії та роду трудової діяльності, реалізовує програми професійно-технічного навчання, підготовки і перепідготовки кадрів відповідно до суспільних потреб.

Кодекс законів про працю України у ст. 2, яка присвячена трудовим правам працівника, закріплює наступну норму: «Право громадян України на працю, – тобто на одержання роботи з оплатою праці не нижче встановленого державою мінімального розміру, – включаючи право на вільний вибір професії, роду занять і роботи, забезпечується державою. Держава створює умови для ефективної зайнятості населення, сприяє працевлаштуванню, підготовці і підвищенню трудової кваліфікації, а при необхідності забезпечує перепідготовку осіб, вивільнюваних у результаті переходу на ринкову економіку».

Разом з цим статистичні дані показують, що і в Україні не все добре з реалізацією права на працю. Так, у I кварталі 2018 р. в Україні рівень безробіття серед економічно активного населення (розрахований за методологією МОП) становив 9,7 %. Серед осіб працездатного віку рівень безробіття дещо вищий і становить 10,0 %. Загальна чисельність безробітних серед працездатного населення – 1713 тис. осіб, серед яких 55 % (938 тис. осіб) – чоловіки. Понад 65 % (1116 тис. осіб) безробітних проживають у міських поселеннях. Найвищий рівень безробіття серед осіб працезда-

тного віку зафіксований у Луганській (17,8 %) та Донецькій (15,0 %) областях¹.

Слід відзначити, що рівень безробіття понад 10 відсотків вважається дуже високим показником, і, як правило, викликає побоювання експертів, які при таких цифрах вже починають хвилюватися про стан економіки². Вищенаведене свідчить, що Україна вже не так далеко від перетину цієї червоної лінії. Тому сьогодні пріоритетом державної політики повинно стати створення нових робочих місць, оптимізація оподаткування для малого та середнього бізнесу, посилення боротьби з корупцією тощо.

УДК 349.2

ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ КОНКУРСНОГО ЗАМІЩЕННЯ ПОСАД НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Турута О. В.,

*доцент кафедри філософії Харківського
національного університету радіоелектроніки,
канд. юрид. наук, доцент*

Чепела С. П.,

*начальник відділу кадрів Харківського
національного університету радіоелектроніки*

Відповідно до ст. 55 Закону України «Про вищу освіту», яка визначає перелік основних посад наукових, науково-педагогічних і педагогічних працівників закладів вищої освіти та регламентує порядок їх заміщення, та пункту 11 цієї статті, де зазначається, що під час заміщення вакантних посад науково-педагогічних працівників – завідувачів (начальників) кафедр, професорів, доцентів, старших викладачів, викладачів, укладенню трудового договору (контракту) передує конкурсний відбір, порядок проведення якого затверджується вченою радою закладу вищої освіти.

Розглянемо деякі особливості конкурсного заміщення посад науково-педагогічних працівників у закладах вищої освіти.

Пункт 9 вищевказаної статті зазначає, що посади науково-педагогічних працівників можуть займати особи, які мають науковий ступінь або вчене звання, а також особи, які мають

¹ Безробіття в Україні та світі. 1 квартал 2018 року [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://edclub.com.ua/analitika/bezrobittya-v-ukrayini-ta-sviti-i-kvartal-2018-roku>.

² Рейтинг стран с самой высокой безработицей в мире [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://www.obozrevatel.com/blogs/01729-rejting-stran-s-samoj-vyisokoj-bezrobotitsej-v-mire.htm>.